

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Fencsik Flóra

Cím:

**ESTE A VÉGNAPJAIT ÉLŐ
4 VALÉRIA-TELEPEN**

Forrás:

Mag. Helys.
1956. IV. 26.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tár:

725.091

Hel:

Idő:

"1956"

Személy:

Helyszám:

Fa az oldala, kátránypapír a teteje. Hámlik a vakolata, tántorog a fala.

Egy barak ez a »Valérián«.
(Hányszor hallottam az Üllői úti villamoson a lédaváros előtt elzotyogva, reggelenként ilyenfajta sóhajokat:

— Majd ha ezt felgrújtják a négy sarkán... Majd ha itt rendes házak állnak egyszer...

Hát most már végre ez az idő is eljön. Megszámláltattak immár a Valéria-telep napjai. A barakok közti bozotos úton bukdácsolva, egyre mondogatja magának a látogató: emeletes házak lesznek itt hamarosan, boltok, óvodák, parkok...

Muszáj így biztatgatnia magát az embernek — így tán könnyebb elviselni ezt a látványt.

Azt a sűrű levegőt is könnyebb így szédülés nélkül beszívni, ami Faragóéknál fogad.)

Sötét a szoba, a kinti fényből belépő ember hunyorgó szemé csak néhány pillanat múlva fogja át a földes, ablaktalan helyiséget. Minden bútor: egy rongyokkal letakart vaságy. Sehöl senki. Ugy látzik, elmentek hazulról, fordulok vissza. S az ajtónál, a vaságyha tövében egyszer csak megszólal, és alig hallhatóan jóestét kíván valaki.

Az öreg Faragó az. Őt is, feleségét is támogatja az állam, nyugdíjat kapnak. Miért élnek mégis így? Megszokásból? Kö-

zönyből? Vagy meg senki sem próbálta megízlelteni velük a

másmilyen élet ízét? Faragóéknak huszonkét gyerekük volt. Huszonkettő, akik közül ma három él. Róza férjénél, Náci, a kicsi Aszódón, a javítóban — hát Béla, a legöregebb fiú? Hisz tavaly itt járunkon még együtt laktak vele!

— Ó arrébb lakik a telepen, már elköltözött tőlünk... Aztán nemsokára már onnan is el kell mennie...

— És maguk, Faragó bácsi? Nemsokára maguk is költöznek új, szebb lakásba, ugye?

— Mi nem.
— Miért?
— Nem. Megszoktuk mi már régen itt.

— De hát lebontják a Valériát, Faragó bácsi!

Az öreg megrántja a vállát, magára húzza a takarót, s több szót az isten se húz ki belőle. Gyerünk a fiához.

Itt már a civilizáció magasabb szintje fogad. A padlás szobában rend és tisztaság. Faragó Béla egy öreg tűzhely alkatrészeivel babrál. Két kamaszlánya az ajtó üvegén át pislog a késő délutáni bággyadt napsütésbe. Fekete a szemük, vakítóan szép. A szemük fehérje sárgás fényvel csillog. Cigányok.

Faragó Bélából árad a szó: — Azt mondják, szemben, az új nagyházban kapunk

majd lakást; amelyik most épül, abban. Nekünk kell elsőnek kapnunk, fabarakosoknak.

Gondolkodik, mondja-e,

vagy sem, aztán nagyot nyel és kiböki:

— Bútorom is lesz. Csöbútor. Nem is részletre, hanem készpénzért. Különbet azt hiszem, nem is veszek bútor. Megcsinálok én magam, majd veszek MÉH-eseknél csövet, bekrómozom, eszkábálok olyan féderes rekamiét, hogy száz kárpites se csinál szebbet. Ertek én kérem mindenhez, amibe csak belekapok; egész életemben az iparosokat lestem. Csak az a kár, hogy nem tanították szakmára, mindig az lett volna a vágyam, pedig voltam én valaha nagyobb legény is, még parkett-táncos is voltam a Sanghaj-bárban Budán. De azért értek így is mindenhez, most is, tetszik látni, ebből a régi sparthéltől csinálók újat, de értek én a villanyszereléshez, a kőművesseghoz is...

Mintha csak szavainak igazolását szolgálná, benyit egy asszony a szomszéd barakból: — Jöjjön már Béla, kialudt a villanyom...

Amíg a villanyszerelés tart, vállatára fogjuk a szomszédasszonyt is a költözés felől. Fölförfyan:

— Nem megyek. Emeltes házba nem megyek, nem bi-

rom én a lépcsőt... Csak ha földszintes házban adnak lakást...

Persze, nemsok a lépcső az ok... Béla az asztal tejejéről, csavarokkal és dróttokkal szájában hátramutat az ajtón túlra. Az igazi ok tudniillik ott rögög a falhoz támaszkodó kis deszkaólbán. Ez köti hát ide a szomszédasszonyt.

Kit ez, kit az. Kit a megszokás, kit a szemérem, hogy vedlett holmijaival beköltöztek a vadonatúj falak közé: kit meg, lám a gömbölyödő malaoka miatt feszítenek agyálok. Legtöbbjüket persze a lakbér »réme« tartja vissza. (Itt 5—10 forintokat fizetnek csupán havonta.) Nem mintha nem tudnák a lakbért megfizetni, de hát nehezen érik fel, minek kell lakásért egyáltalán pénzt adni. — Jól van ez nekünk már így is, kibírjuk itt estétől reggelig — mondják és visszahúzódnak a sűrűlevegőjű, sötét odúba.

De a jobbik s nagyobbik részük örvendezik, hogy kiköltözhet innen, éppúgy, mint házigazdánk, ki már sikerrel befejezte a villany javítását, s e fölötti büszkeségében és mivel szájából kikerültek a drótok és szögek, ismét gáttalanul árad belőle a szó. Mesél a katonaságról, ahonnan megszokott, néhányhónapos börtön-émlékekről (mindig ártatlanul volt bent!), szelid bic-

kázásokról (mindig csupán a női nem védelmében), testvéréről, aki a javítóban van (persze, ő is ártatlan). Szégyen nélkül, hahotázva mesél, hisz régen voltak ezek a dolgok, s ő már más ember, rendes ember lett azóta.

Azazhog: egy valamit mégiscsak szégyell. De mit? Nem, nem a börtönt, a javítót, egészen mást. Többször is említette már, hogy nagy kezet vár rá (abból lesz a bútor), de hogy miből, azt mánakul kerülgette. Már aggodni kezdtünk, nincs-e itt megint valami sötét dolog, amiből baj keveredhet, s végül is másmilyen lakást kap érte az államtól. Erre aztán mégis csak bevallja, hogy miről van szó.

Vályogvetésről. Igen, ezt szégyelli. Az ősi, jellegzetes népi mesterséget, azt igen.

Ránkötétedik. A házigazda régi emlékeitől és új terveitől kétszeresen megtámaszkodva beszél, beszél, kikísér a telep kapujáig. A többi lakó felől akármit kérdezzünk, mindig ez az ártatlanhangú válasz:

— Nem ismerek én itt, kérem, senkit. (Tizenhét éve lakik a telepen.)

Ha meg afelől kérdezzünk, vannak-e itt még estenként verkedések, vagy ehhez hasonló bajok:

— Ó, kérem, hol van az már, csupa rendes ember itt mindenki, szorgalmasan dolgozunk, tessék csak egy vasárnap délelben erre jönni, megnézni a mi korzónkat, hogy milyen elegáns valamennyi! Van itt egy szabónk a telepen, a Váci utcában sem csinálnak különbséget, mint amilyent ő tud varrni...

Igy tereli el a szót a kényes témákról. A telep bejáratánál legények szemlégetik a járókelőket, szájukból helykén fityeg a cigareta. A kapun kettesével-hármasával lépnek ki a lányok s indulnak el a villanyfényben az Üllői úton át a város belseje felé.

A telepet eltüntetni, kiegészíteni a városnak ezt a szegényfoltját: nagy dolog. Új házakat emelni a helyébe: ez még nagyobb. De a legnagyobb és legnehezebb: az itt élt emberek szívéből-agyából kiegészíteni a tespedtséget, az igénytelenséget, a régi rosszba való bele-rogzódást.

Fencsik Flóra